

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 37

13. rujna 2007.

cijena 100 Ft

Foto: Predrag Mandić

Susret na vrhu, László Sólyom, Boris Tadić i Stjepan Mesić

Zar je sve važnije od čovjeka?

Stigla je jesen, i to je godišnje doba kada se priroda priprema na počinak, što me uvijek podsjeća na prolaznost života. Hladnija, maglena jutra utječu na ljudski organizam i nekako se tužnije osjećamo. Ipak, kada se sjetimo raznolikoga sočnog voća, prekrasnih šarenih boja koje su plod našega rada, razveselimo se. Znamo da je u svakom plodu malo zrno koje ako se prospe ili zasije, u proljeće istjera i donese nam raskošno zelenilo, raznovrsno cvijeće, bujanje, i tako će nas ponovo razveseliti.

Zašto tako dugo pričam o kruženju prirode, o čemu već mnoga djeca znaju? Jer sve dok pišem o prirodi, u mislima mi je čovjek koji je sastavni dio te prirode i čiji životni put slično prolazi i obnavlja se u potomcima, u mladim naraštajima koji donesu veselje i dalje razvijanje svijeta.

Sve je to tako u redu. Što me muči? Čini mi se da su ljudi zaboravili kako se obnavlja svijet. To najbolje vidimo baš na jesen kada mnoge škole već ne otvaraju vrata jer su se zatvorila zbog malog broja polaznika. Strašno sam bila pogođena kada sam porazgovarala s patronažnom sestrom i saznala da će se u dva naselja ove godine roditi samo šestoro djece (broj stanovnika ukupno u dva naselja je 2250). Još više sam se rastužila kada pomislih da prije tri godine samo se jedno dijete rodilo u našem selu.

Meni, majci s troje djece, to je potpuno neshvatljivo. Znam da se život mnogo promijenio, međuljudski odnosi su intenzivniji, sve je manje brakova, sve više samaca. Studiranjem, promjenom osobnih referencija (karijera, osobni stan, auto pa možda nakon toga dijete), poteškoćama u stvaranju egzistencije, idealiziranjem vitkosti, vanjskog izgleda odgađa se rađanje djeteta. Na žalost općenito je da porastom životnog standarda poraste i odricanje od djece.

Zar je sve važnije od čovjeka? Kako smo došli do toga, tko je odgajao mlađe naraštaje? Obiteljski dom i društvo, u kojem izgleda da je ono drugo pobijedilo. Vrijeme je da se ojača ono prvo i da se više ulaže u to jer ljudski život, kao i život svih drugih živih bića, iznad svega onda ima smisao ako uspije odgojiti svog potomka.

Unatoč tomu što mnogi roditeljstvo smatraju izvorom golemih briga i teških kušnja koje dodatno usložnjavaju život, ono je izvor veselja, događaj i zbivanje koje roditelje ispunjava ljubavlju. Kako možemo u to uvjeriti svoju djecu, da jednog dana i oni budu željni svoje djece? Ne trebamo ništa složeno učiniti, samo ih voljeti na način koji i njima odgovara, i oni će htjeti biti isto tako dobri roditelj.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Prošli tjedan političku scenu obilježio je susret trojice predsjednika: Lászlóa Sólyoma, Stjepana Mesića i Borisa Tadića. Susret predsjednikâ triju država različitoga položaja, bar što se tiče njihova odnosa prema Europskoj uniji, kako donose agencijske vijesti, tekao je u znaku podržavanja zamisli o stvaranju zaštićene ekološke zone jer zaštita životnog okoliša ima civilizacijski, politički, ali i razvojno-ekonomski opseg, kazao je jedan od njih (Tadić). U pomalo nesvakidašnjem okolišu, bez bijeloga stola, u trapericama i vjetrovkama, vrlo ležerno, pokraj kaveza iz kojih su puštene crnovrate rode, zaključeno je kako uza sačuvanje flore i faune treba raditi na unapređenju turizma i osiguranja ekonomskog boljitka ljudima koji žive na tim područjima. Jedno je to od nerazvijenih područja na samoj crti razdavanja Unije od «Balkana» u kojem su se do prije petnaestak godina teško prelazile granice i gdje su bile oštre crte razdvajanja. Danas, nasreću, njih nema i razgovara se o zaštiti okoliša, kojem više nego itko drugi šteti upravo čovjek svojom nesmotrenošću. Zaštitom prirode danas je jasno kako se može raditi i na društvenom i gospodarskom razvoju ove regije, u prvom redu temeljeći buduće razvojne projekte na novčanim izvorima Europske unije i njezinim fondovima.

Europeizirani prostor imperativ je suradnje s Europskom unijom koja otvara granice upravo europeiziranomu prostoru, kazao je hrvatski predsjednik. Za razliku od Mađarske, koja je već dio toga prostora, Hrvatsku i Srbiju čekaju ulaznice za nj. Misli globalno,

djeluj lokalno, a sve radi spašavanja jednog od najvećih vodenih staništa Europe te na klicama zamisli stvaranja budućega zajedničkog nacionalnog parka.

Najznačajniji prošlotjedni događaj, bar za zajednicu pomurskih Hrvata, vjernika stanovnika Serdahela, Sumartona, Mlinaraca i Pustare, bilo je krizmanje njihove djece. Sedamdesetak mladih ljudi primilo je sakrament krizme iz ruku sambotetskoga biskupa. Za mene, koja sam nazočila događaju u prekrasnom parku sumartonske crkve, bile su poticajne riječi predsjednika crkvene općine Ferija Nickla koji je pozdravljajući njihova pastira, sambotetskoga biskupa, kazao kako ga pozdravlja na teritoriju „narodnosne crkvene općine” u ime vjernika Hrvata ovoga kraja. Prvi put sam se sreća s tim pojmom i počela sam duboko o njemu razmišljati. Što bi to bilo ili što bi pokrivaio pojam „narodnosna crkvena općina”? Jasno je kako biskupska misa nije mogla teći na hrvatskom jeziku, ali i u taj svečani događaj mogu se ugraditi elementi svete mise koji bi se kazivali, pjevali na materinskome jeziku. Ovako, bar zasada, svjedok sam pjevanja nekoliko crkvenih pjesama na zavičajnom govoru zalskih Hrvata. Nadajmo se kako će u budućnosti sintagma koja se čula u Sumartonu biti ispunjena sa znatno više molitve na materinskome jeziku jer i na taj način, svjesnim identitetom, što ga biramo i iza kojega svim srcem kao vjernici stojimo, i sveta misa će doista dobiti narodnosnu dimenziju.

Branka Pavić Blažetin

U Nacionalnom parku Dunav – Drava predsjednici su iz kaveza simbolično pustili crnovrate rode

Aktualno

Susret na vrhu, Sólyom, Mesić, Tadić

Područje Nacionalnog parka Dunav – Drava – Sava, Nacionalnog parka Kopačkog rita i Prirodnog rezervata Gornji Dunav jedno je od najvećih riječno-močvarnih područja u Europi s bogatim i rijetkim biljnim i životinjskim svijetom, velikim vodenim potencijalom te prirodnim vodnim resursima. Zanimljivo je kako je Kopačko jezero u Kopačkom ritu najveća udubina koja je stalno ispunjena vodom, a nalazi se u središnjem dijelu Ritu. Najdublja depresija u Kopačkom ritu jest Sakadaško jezero. Jezera su međusobno povezana mrežom prirodnih kanala s Dunavom i Dravom. Park prirode Kopački rit obuhvaća ukupno 23.000 hektara površine. Unutar parka je 7.200 hektara zaštićeno statusom posebnoga zoološkog rezervata. Ekološku prepoznatljivost Kopačkom ritu daje 291 vrsta ptica, od kojih se 141 vrsta redovito ili povremeno gnijezdi u Ritu. Na tom području gnijezdi se i preko 20 pari orlova štekavaca, vrste koja je ugrožena u svjetskim razmjerima.

Na poticaj mađarskog predsjednika Lászlóa Sólyoma, 4. rujna došlo je do susreta predsjednika triju prijateljskih i susjednih zemalja, Mađarske, Hrvatske i Srbije, koji su, kako donose agencijske vijesti, razgovarali na temu očuvanja prirode u području zajedničke tromeđe gornjega Podunavlja koje se prostire u tri države i jedinstvena je ekološka i prirodna cjelina s neprocjenjivim bogatstvom biljnog i životinjskoga svijeta te vodenim potencijalom. Susreta je bio u Nacionalnom parku Dunav – Drava, u mjestu Kuljketu (Kölked), a nastavljen je posjetom Bezdanu u Vojvodini te širem vodoplavnom području Batine i Kopačkog rita.

Kako donosi mađarski tisak, u svojoj izjavi predsjednik László Sólyom istaknuo je važnost zajedničkog rada na zaštiti prirode i kazao kako sve tri zemlje moraju osigurati istu razinu zaštite. MTI donosi kako je predsjednik Stjepan Mesić rekao da je zaštita tog područja u interesu cijele Europe, a ne samo ove tri zemlje, dodavši kako će njihova suradnja učiniti Europsku uniju snažnijom. Predsjednik Boris Tadić izjavio je da je cilj ovog sastanka poslati poruku građanima triju zemalja o važnosti zaštite okoliša. Mađarska,

Hrvatska i Srbija trebaju pokazati da mogu zajednički zaštititi svoju floru i faunu te vode. Trojica predsjednika u Nacionalnom parku Dunav – Drava otkrili su ploču s četverojezičnim natpisom o zaštićenim područjima Dunava i Drave u tri države. Na prijedlog predsjednika Tadića dogovorili su se kako je potrebno potpisati međudržavne sporazume međusobne pomoći u kriznim situacijama izazvanim prirodnim nepogodama za donošenje prikladnih mjera zaštite za područje Podunavlja koje se proteže duž granica ovih zemalja. Sva trojica predsjednika naglasila su da je važno usuglasiti zakonsku regulativu kako bi se dobila kvalitetna zaštita u sve tri zemlje.

Pripremila: bpb

BUDIMPEŠTA – Na poticaj Ernőa Kállaija, ombudsmana za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, u Budimpešti se 13. rujna sastaju predstavnici, predsjednici državnih manjinskih samouprava kako bi napravili zajednički korak u ostvarenju zamisli prihvaćenoj na sastanku s ombudsmanom, 30. kolovoza, o utemeljenju Manjinskog okrugloga stola. Tako bi se 13. rujna u svečanim okvirima utemeljio II. Manjinski okrugli stol, raspravljalo bi se o financiranju manjinskih zajednica te o parlamentarnom predstavništvu manjina.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Mađarskoga prosvjetnog zavoda i Lektorata primijenjenih umjetnosti, u Budimpešti se za predstavnike 12 nacionalnih manjina (Romi će imati svoj poseban forum) organizira susret voditelja kulturnih ustanova, zemaljskih civilnih udruga, državnih manjinskih samouprava, narodnosnih istraživačkih radionica i zavoda te svih zainteresiranih predstavnika konferencije koja ima za temu «Manjine, većina – integracija». Riječ je o dvodnevnoj konferenciji čiji se prvi dio pod spomenutim radim naslovom priređuje 26. rujna, a drugi dio 14 studenog u sjedištu Mađarskoga prosvjetnog zavoda. Cilj je konferencije, kako ističu organizatori, porazgovarati o položaju manjina koje žive u Mađarskoj, na pragu 21. stoljeća u procesima europskih integracija. Tako bi se na prvom sastanku razgovaralo o ostvarenju manjinskih prava i europskoj situaciji, sadašnjoj djelatnost vladinih službi na tom polju, o regionalizaciji i reorganizaciji upravnog sustava u Mađarskoj i njegova utjecaja na manjine, te o natjecajnim mogućnostima. Među predavačima bit će Erika Németh, glavna ravnateljica Odjela za nacionalne i etničke manjine Ureda premijera, János István Németh, glavni savjetnik Ministarstva obrazovanja i kulture, Viktória Kishegyi, savjetnica predsjednika, sveučilišni profesor Jenő Kaltenbach, Antal Paulik, zamjenik glavne ravnateljice Odjela za nacionalne i etničke manjine Ureda premijera, István Fretyán, stručni glavni savjetnik Odjela za nacionalne i etničke manjine Ureda premijera, gđa Lászlóa Solymosija, manjinski stručnjak, Zoltán Szabó, projekt-menadžer, Márton Molnár, ravnatelj Kuratorija za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Među pozvanim govornicima sa strane manjina jesu Pero Lastić, član Manjinskoga kulturnog stručnog savjeta, i Gabor Győrvári, ravnatelj Hrvatske škole Miroslava Krleže iz Pečuha, a jedan od predsjedatelja je predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac.

KEVEŠDA – Organiziran je poljoprivredni skup 11. septembra, utorak, a organizacijsko djelo je primio Joško Egrešić, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Horpaču, ki je rodom iz Koljnofa, a u civilu je i sam poljodjelac, ter kolega mu Kálmán Hederics. Referenti su predstavili različne fele kukorice i najnovije tehnologije za nje gajenje. Na jesenski skup su došli i brojni zainteresirani privatnici iz Fileža, susjedne Austrije.

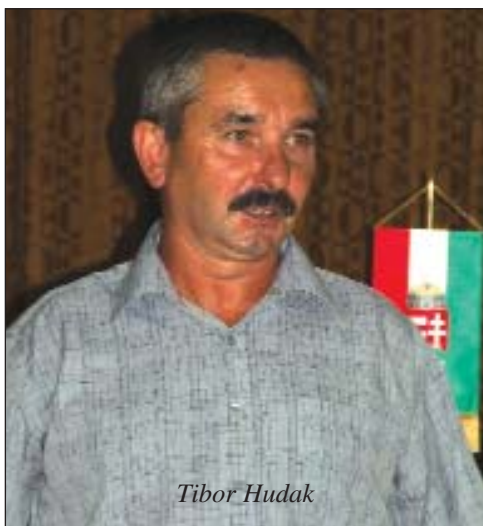
HORPAČ – Hrvatska manjinska samouprava je pred kratkim dala kupiti tri tambure. Na instrumenti se uču igrati hrvatski učenici iz Unde, pod peljanjem Viole Unger-Alasz. U majušu je u ovom selu održana hrvatska plesničica, a sad se pripravlja kotrigr manjinskoga tijela ter hrvatski stanovnici naselja na izlet u Zagreb. U Horpaču od lani imaju Hrvatsku manjinsku samoupravu.

GORNJI ČETAR – Kako smo obaviješćeni, u pripremi je nova koreografija za folklorashe, pod nazivom *Četarski fašenjak*. Na stranica našega lista većputi smo jur pisali o ovom južnogradišćanskom selu, ovde čuvaju još mesopusnu tradiciju branja rozmaringa. Iz toga izvora je sada vanzeo čuda materijalov Štefan Kolosar, umjetnički peljač društva. Ako bude gotov cijeli opus s jačkami, tanci, tekstom i zdravicami, vjerojatno će to tančoši predstaviti i prilikom nastupa u Varaždinu, krajem ovoga ljeta. Kljetu se očekuje službena predstava sa snimanjem DVD-a.

STARI GRAD – Skupščina Jursko-mošonsko-šopronske županije 15. septembra, subotu, priredjuje svoj Narodnosni dan u ovom varošu. Pri kulturnom programu nastupaju undanski folklorashe, ter mjesni hrvatski jačkarni zbor.

KEMLJA – Hrvatska manjinska samouprava srdačno poziva Vas i Vašu familiju na Hrvatski dan 15. septembra, subotu. U programu je, početo od 14.30, položenje vijenca kod groba Mate Meršića Miloradića u mjesnom cimiteru, zatim sveta maša u 15 uri u crikvi Hrvatske Kemlje. U 16 uri se začme kulturni program u mjesnom domu kulture. Nastupaju: dica iz čuvarnice Sunašca, školska dica, mladi tamburaši, jačkarni zbor Mali Dunaj, KUD Konoplje, čepreški pjevački zbor, jačkarni zbor iz Staroga Grada i muški pjevački zbor iz Hrvatskoga Jandrofa.

Jačati suradnju preko Drave

Tibor Hudak

Hrvatska manjinska samouprava u selu Izvaru (Vízvár), utemeljena je prilikom posljednjih izbora. Za predsjednika je izabran Tibor Hudak, a za vijećnike Klara Kovač, Marijana Vuković, Ildiko Mihaljević Čik i Ivan Raković.

U Izvaru prilikom izbora registriralo se 48 žitelja, no zavirivši u posljednji popis pučanstva, samo se jedna osoba iskazala Hrvatom, jedna je naznačila hrvatski jezik svojim materinskim jezikom. Ipak, prema predsjedniku, u Izvaru ima više ljudi s hrvatskim korijenima, i otkako se osnovala manjinska samouprava, više njih se javilo da žele sudjelovati u njezinoj djelatnosti.

Manjinska organizacija prvenstvenom zadaćom smatra oživljavanje hrvatskog jezika u naselju, stoga je ispitala roditelje polaznika mjesne osnovne škole ima li interesa za učenjem jezika. Uspostavilo se da od pedesetero djece 21 učenik želi učiti hrvatski jezik. Započeti su razgovori i s predstavnicima školske ustanove, i dogovoreno je da

se od jeseni pokrene učenje hrvatskoga jezika u okvirima kružoka. Kako roditelji zbog toga ne bi bili financijski opterećeni, manjinska samouprava pokušava pronaći materijalne izvore preko natječaja. Inače, samouprava planira tečaj hrvatskoga jezika i za odrasle, o bude li potražnje za tim.

Drugom važnom zadaćom smatra obnoviti suradnju s prijateljskim naseljem Ferdinandovcem u Hrvatskoj. Naime, kako kaže predsjednik, češći međusobni susreti uzrokuju češće rabljenje hrvatskoga jezika, i jača je želja za njegovim učenjem. Povelja o suradnji između dvije općine potpisana je prije šest godina, suradnja je bila vrlo sadržajna na športskom i kulturnom polju, jer postoji registrirani malogranični prijelaz preko Drave, gdje se prolazilo skelom. Otvaranje graničnoga prijelaza obustavilo se jer je bilo vrlo velikih troškova.

Unatoč svim graničnim poteškoćama manjinska samouprava voljela bi da suraduju i školske ustanove dvaju naselja, i već planira da pred Božić priredi Božićnu večer na koju će pozvati i djecu iz Ferdinandovca.

Načelnik općine Ferdinandovca Andrija Kudumija na Podravskome ribičkom kupu izrazio je želju za dobrom suradnjom.

Predsjednik manjinske samouprave predviđa i sakupljački rad u selu, prilikom kojeg bi se sakupile stare fotografije i druga predmetna građa, pa bi se od njih uredila izložba u selu.

Prema predsjedniku Hudaku, Županijska hrvatska manjinska samouprava Šomoške županije mnogo pomaže izvarskoj samoupravi davanjem informacija, povezuje ih s nadležnima u raznim pitanjima, a dobivaju i materijalnu potporu.

Beta

Mala Gospa u Baćinu

Privrženi vjeri i jeziku svojih pradjedova

*Dio vjernika
i uzvanika*

Hrvatska manjinska samouprava u Baćinu, već po običaju, povodom blagdana Male Gospe i župnoga proštenja, u subotu, 8. rujna, organizirala je svetu misu na hrvatskom jeziku. Misno slavlje predvodio je Ilija Ćuzdi, župnik iz Olasa, a s njim su još služili Joza Ivo i đakon Ladislav Sabo, obojica iz Kalače.

Nekada su naši stari na dan Male Gospe slavili zaštitnicu župne crkve na „rackoj misi”, a mi smo prije nekoliko godina odlučili obnoviti tu tradiciju kako bismo očuvali svoju vjeru i nacionalnu svijest – riječi su uz ostalo predsjednika Hrvatske manjinske samouprave Franje Anišića, koje je ovaj put na početku mise pročitao velečasni Ćuzdi, koji je prvi put gostovao u Baćinu. Pošto je pročitana blagovijest, rodoslovlje Isusovo, velečasni Ćuzdi u svojoj prigodnoj propovijedi, koja je posvećena Marijinu rođendanu, uz ostalo je istaknuo kako bez sadašnjosti i prošlosti nema ni budućnosti, bez naših predaka ni nas ne bi bilo, a naša su budućnost mladi.

Misa je uljepšana pjevanjem hrvatskih, među njima i starih baćinskih pjesama, uza sudjelovanje nekolicine članova Crkvenoga pjevačkog zbora iz Santova, a u pratnji aljmaškog kantora Istvána Aradija. Svojom nazočnosti slavlje su uveličali predsjednik HDS-a Mišo Hepp, te članovi hrvatskih manjinskih samouprava iz Baćina i Kalače.

Kako smo već navikli, obično na hrvatskoj misi okupljaju se stariji naraštaji, koji i danas lijepo govore hrvatski, odnosno svoje narječje. Teta Margita Vida rođena Farkaš jedna je od najstarijih, a kada god može, svaki put odlazi u crkvu. Svake nedjelje ide na misu ako je njezina djeca, unuci odvezu jer se već teško kreće, pa joj je crkva predaleko. Kako nam reče, „racku misu” imaju samo jedanput mjesečno, ali bude jako lijepo. Iako ima 93 godine, svjesna je da ih je vrlo malo jer mlađi slabo znaju jezik svojih predaka.

No, posljednjih godina ih je malo više otkada su hrvatski sadržaji, pa i mise učestalije. Nekada je to bilo sasvim drukčije, prisjeća se teta Margitka. Kada je ona bila

*Misno slavlje predvodio je Ilija Ćuzdi,
župnik iz Olasa, a uz njega misu su služili i
Joza Ivo te đakon Ladislav Sabo, obojica iz
Kalače, a rodom iz Baćina*

mlada, nitko nije znao mađarski, svi su govorili racki, a mađarski su počeli učiti tek u školi. Rano je izgubila roditelje, pa zna samo ono što joj je baka pripovijedala. „Al Bog me pomogo, jer koji su me otranjivali svi su me učili Boga moljiti i sam osetila kako Boga moljim, tako me Bog uvek pomogne” – dodaje predano teta Margitka koja je ljubav prema materinskoj riječi prenijela i svojim sinovima, pa i unucima. «I pesme i note sve sam ih naučila» – kaže oduševljeno, radosna što je sve to mogla podijeliti i s novinarom našega tjednika, što je za nju opet znak Božje pomoći.

Svi oni koji su bili na rackohrvatskoj misi u Baćinu, mogli su ojačati svoju vjeru, uživati u ljepoti materinske riječi, a sve to ulijeva nadu u ljepšu budućnost rackih Hrvata u Baćinu.

Upravo je to i bila želja Hrvatske manjinske samouprave od samih početaka, da mjesečno jedanput i o većim blagdanima organizira hrvatske mise te udovolji potrebi starijih naraštaja koji su ostali privrženi vjeri i jeziku svojih pradjedova. Sada sve ostaje na mladima.

S. B.

*Domaćini i gosti iz Santova družili su se i
nakon mise*

Grad Mišljen

Mišljen (Kozármisleny), naselje u neposrednoj blizini Pečuha, na samom rubu velikoga grada, od 1. srpnja 2007. godine je grad. Devetnaest mađarskih naselja predalo je molbu za dobivanje statusa grada, od čega je njih devet to i dobilo. Jedno od tih naselja je i Mišljen, u kojem žive i Hrvati, i gdje djeluje Hrvatska manjinska samouprava na čelu s Arnoldom Barićem. Natjecatelje su ocjenjivali stručnjaci na čelu s ministricom okoliša Mónikom Lampert. Oni su predložili gradove koji mogu nositi naslov grada, a konačnu odluku donio je predsjednik Republike László Sólyom. Svečana proslava prigodom dobivanja tog naslova trajala je od 7. do 9. rujna. Kako donosi mađarski tisak, mišljenski gradonačelnik Gyula Völgyesi nalazi se na čelu jedne od rijetkih financijski čvrstih samouprava u Mađarskoj. U tom gradiću razvoj infrastrukture, ako govorimo u postocima, iznosi 100%, ima 600-ak registriranih privatnih poduzetnika. Sada u gradu živi oko 5600 stanovnika, nezaposlenost je ispod 5%. Planira se skora izgradnja bazena, stambenog naselja, te u osnovnoj školi pokretanje takozvanoga športskog smjera.

SUBOTICA – Bunjevački Hrvati u Subotici ulažu goleme napore kako bi u mjesnoj gimnaziji pokrenuli razred na hrvatskom jeziku. Djelatnost bunjevačkohrvatskih intelektualaca mnogostrana je i bilježi zapažene uspjehe na prosvjetno-kulturnome planu, uostalom pažnje im je vrijedna i knjigoizdavačka djelatnost. Doznajemo da će profesorica Katarina Čeliković, na čelu Hrvatske čitaonice u Subotici, uskoro osmisliti prvi povijesno-informatički kamp na hrvatskom jeziku, te posao želi nastaviti i idućih godina. U tisku im je, i ove godine, slikovnica s pripovijet-kama Balinta Vujkova, a u pripremi je i knjiga pučkih drama, među kojima će biti uglavnom neobjavljene drame poput Poljakovića, Prčića, P. Bačića, Mirka Huske, ali i nekoliko suvremenih autora.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava XV. okruga grada Budimpešte, njezini zastupnici na čelu s predsjednikom Stjepanom Kuzmom 30. kolovoza boravili su kod svojim prijatelja u Donjem Kraljevcu gdje su sudjelovali tamošnjemu tradicionalnom sajmu voća.

Šokačka čitaonica prvi put u Petrovom Selu

LETINJA – Pod konac ljeta u tome pograničnom gradu priređen je XIV. Biciklistički izlet Diesel, kojim se skreće pozornost na biciklistički turizam. Program izleta bio je upoznavanje pomurskih hrvatskih naselja s biciklom. Biciklisti, krenuvši iz Letinje preko Bečehela i Petribe, stigli su do Pustare, gdje ih je primio načelnik dr. Tibor Sirti. Put su nastavili preko Sepetnika u Malu Kanižu, gdje su se malo odmorili u društvu dekana Géze Erdősa, i produljili put preko Bajče i Fičehaza do Kerestura. Kod željezničkog mosta pokraj Kerestura načelnik Lajoš Pavlic govorio im je o budućem mostu za cestovni promet. Put se nastavljao preko Mlinaraca i Serdahela te ponovo do Letinje, gdje je športaše čekao gulaš.

PETRIBA – Mjesna samouprava tog sela već nekoliko godina organizira nogometni kup između ekipa pojedinih ulica. Ove se godine sjetila prirediti to za ekipe juniora i odraslih hrvatskih naselja. Na kupu su se nadmetali bečehelski, serdahelski, sumartonski i petripski nogometaši. Nakon športskog popodneva svi naraštaji dobro su se zabavljali na balu.

PRIBISLAVEC, SUMARTON – Na danu općine Pribislavec priređena je međunarodna smotra folklor na kojem je sudjelovao i KUD Sumarton. U prijepodnevnim satima održan je ophod folklornih družina po ulicama, a navečer nastup folklornih skupina iz Cestice, Kaštela, Bosanske Otoke, Vinice i Sumartona. Sumartanci su se predstavili s koreografijom «Pomurski ugođaji» i bunjevačkim plesovima.

KANIŽA – U svom uredu 30. kolovoza zasjedala je Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije, na kojem se raspravljalo o proračunu organizacije i o budućim programima. Vijećnici su donijeli odluku o tome da će potkraj listopada organizirati spomen-dan u čast Stipana Blažetina, pjesnika i učitelja. U okvirima toga dana predviđena je pedagoška konferencija te natjecanje u kazivanju stihova za školarce pomurskih hrvatskih osnovnih škola.

SEPETNIK – Hrvatska manjinska samouprava sela Sepetnika 13. rujna organizirala je izlet u hrvatsko hodočasno mjesto Mariju Bistricu. Na put se prijavilo četrdesetak izletnika, među kojima ima i takvih koji još nisu boravili u tome mjestu. Dio putnih troškova snosi manjinska samouprava.

Kotrigi Šokačke čitaonice nastup su zapravo imali 18. augustuša, subotu, u Bereku, nekoliko kilometarova od Petrovoga Sela, ali kako su povidali domaćini, Mohačani nisu se mogli vratiti domom a da ne dođu u posjet najvećoj južnogradišćanskoj bazi. Gradski zastupnik Kermenda Tamás Csák napodne za nekoliko minutova je sabrao mlade petroviske aktiviste za druženje s dalekimi gosti, a pravoda smo i mi ulovili za rič dopredsjednika Šokačke čitaonice Đura Jakšića: – *Mi imamo s Kermendom kontakte, dolaze nam graničari kao bušari. Lani su bili s konjima zajedno, mi smo već u maju isto bili ovdje, no ne kao Mohačka šokačka čitaonica, nego grad Mohač. Za današnji nastup smo pripremili Mohačke svatove. Kako je peljač Mohačanov nadalje rekao, kad su čuli da Petrovišćani imaju hrvatskoga načelnika, veljek su se odlučili za pohod ovom mjestu. I oni, kot organizatori brojnih tradicionalnih priredaba, spremni su i napraviti suradnju s petroviski folklorasi, što naliže budućnosti. – Kao Čitaonica željimo se družiti s vašimi Petrovišćani, kad i mi smo veseli ljudi. Nikakvih problema neće biti ako jedanput u Petrovo Selo će morati doći naša grupa, mi ćemo doći s drage volje. Radimo tiho, kulturne programe napravimo, sazidali smo lijepi klub. Imamo svoj tamburaški orkestar, sad već druge godine, naša djeca uče hrvatski jezik, šokačke plesove, imamo crkveni zbor. Hvala Bogu, jako nam je drago, svakog mjeseca imamo i hrvatsku misu. Kulturno-umjetničko društvo je počelo sve one stare nekadašnje mohačke plesove obnoviti, radimo, trudimo se,*

Đuro Jakšić, potpredsjednik mohačke Šokačke čitaonice, je za suradnju s Petrovišćani

pa polako ide – je ukratko sumirao sadašnje djelovanje Mohačanov Đuro Jakšić. Rič je sprohadjala rič, s malim zakašnjenjem je dospio na slučajni sastanak u restoran Gorica i liktar Petrovoga Sela Mikloš Kohut, ki je ukratko opisao naše selo ter predstavio ovde funkcionirajuća društva. Koliko su otvoreni Mohačani za jednu suradnju s Petrovišćani, tako nisu ni Gradišćanci odrinuli mogućnost da će vrijeda doći i do povratnoga pohoda, onput u Mohaču.

-Tiho-

Mohačani su na kratko vrijeme skočili u Petrovo Selo iz Bereka

Intervju

Željko Petters: „Trebamo se vratiti u ono što je izvorno i što je na neki način bio dio života naših predakov.“

U 35. broju Hrvatskoga glasnika smo pisali o tom kako je šaka jahačev iz Volodera, prik Gradišća, dospila sve do Beča. Čez jedan tajedan su svojim konji pohodili važne štacije ugarskoga i austrijskoga dijela Gradišća na 11. Konjskom maratonu. Prilikom boravka u Bereku s našimi pitanji smo poiskali Željka Pettersa, predsjednika Udruge gajiteljev arapskih konjev, ki je i sam pobijedio kilometare u sedlu, i pod njegovim peljanjem je još pet jahačev srično došlo u Beč, sredinom augustuša.

Razgovor vodila: *Timea Horvat*

Kako bi nam predstavili Vašu udrugu pri ovom planu?

– Udruga postoji već prik 15 ljet, ali aktivnija je zadnjih deset ljet, znači ovo je jur 11. Konjski maraton. Sama rič govori da već deset ljet dugo smo jahali kroz Hrvatsku, ali znamo dost ljudi u Gradišću. Uz razgovore, odlučili smo da ovo ljeto idemo na put u Gradišće, ali bilo bi nepošteno da se samo u Ugarskoj zaustavimo, i tako smo odlučili da ćemo pokušati doći i u Austriju. Nam osobno je cilj ovoga jahanja, pokidob gajimo arapske konje jur 20 ljet, da ih isprobamo. Na ovom pohodu je šest konjev, iz toga su tri mladji, i tri stariji. Znači, ovi tri mladi idu uz ove stare, i njim na neki način to je jedan djelatni ispit. Da vidimo što smo odgojili!

Po čemu se razlikuju ovi konji od drugih konjev?

– Najkraće je reći da je razlika u tom što su oni sitniji, manje gradje, težinom oko 400 kg, a na prvom mjestu ih karakterizira izdržljivost. Kroz ova sva jahanja pak i ov današnji dan nam je na neki način to dokazao. Oni projdu dnevno oko 70 km, bilo je dana kad smo išli i 100 km, znači izdržljivost im je glavna osobina.

U Vašem naselju, u Voloderu i okolici toliko je popularno držati konje, jer mislim tu u Ugarskoj je to dosta skup hobi?

– Konja ima sve manje, pogotovo športskih, ali najzad gledano deset ljet i kad se je Domovinski boj završio, broj športskih i arapskih konjev se je povećao. Spomenem se da pred kratkim ih je bilo samo desetak u cijeloj Hrvatskoj, sada ih je oko 340, od toga veliki dio, oko 20%, je u Moslavini, u Voloderu i u okolni mjesti, otkud mi dojdemo. To je za nas, na neki način i nagrada jer puno gajiteljev se je počelo baviti poslije tih naših projektova, ke zovemo konjski maraton arapskih konjev. Svakim danom su ljudi već zainteresirani, i jahačev je sve već.

To su konji Udruge ili u privatnom držanju?

– Svi ti konji su u privatnom držanju, znači nema ništ državnoga, svi gajitelji držu svoje konje, ima gdo drži jednoga konja, ima gdo ima njih i 20, tako razlika je, koliko je komu

*Predsjednik Udruge Željko Petters (sprava) s koljnofskim načelnikom Franjom Grubićem
(Foto: s web-stranice
www.maraton-arapskih-konja.com)*

u mogućnosti. Takov jedan konj ako u euri govorimo, dojde godišnje oko jezero eurov. Znači, ako imate pet, onda pet jezero eurov morate odvojiti za takovoga konja da bi on preživio jedno ljeto.

Ki su člani vaše Udruge? Vidim da je mladja generacija u velikom broju nazočna ...

– Dobro je što ima puno mladih i još se upametzame da ima puno divičic, divovjak. Skoro 80% naših kotrigov je ženskih, ali u ovom projektu to ne moremo očekivati. Ovde je obrnuto jer je samo jedna gospodja s nami, to je razumljivo, pokidob je težak i zahtjevan put, od oko 550 km. U školi jahanja je već divičic, a u ovakovi projekti pak uglavnom idu dičaki jer je naporno, jaše se cijeli dan. To je zanimljivo da sad ovi konji izgledaju živčano, a oni nisu živčani ako znate s njimi baratati. Jašu već divičice, najbolje od 5-6 ljet kad krenu u školu, onda dica znaju slušati. Tako da ne moru samo tako doći pak veljek jahati, nek moraju znati neku teoriju, a poslije te teorije moru se družiti sa konjem. Za nekih od deset uri se nauču sve osnovne stvari, ali isto tako i divojke ke pohadjaju fakultet pak imaju malo vremena i prostora, one nauče za jedno pet uri da moru proći uz inštruktora u prirodu jahati. Osobno vjerujem da će ih biti svakim danom sve više. Gdo je uporan, more s nami na vekše projekte, a to je naš konjski maraton. Uz sve ovo što nam moderan život donosi, elektroniku, auto i sve ovo što imamo, uz to jednostavno ne moremo zanemariti

prirodu, na čemu sve ovisi. I danas sam razgovarao s ljudi da vaši preci su došli s konji ovde, znači nisu došli autom, avionom, nek s konji i pišice. Trebamo se vratiti u ono što je izvorno i što je na neki način bio dio života naših predakov. Znači, to je prirodno, i ne more biti prirodnije, na peldu i danas nastojimo biti prirodni, pak ćemo spavati pod vedrim nebom uz naše životinje.

Drugi dan ste ovde u Gradišću, kako ste zadovoljni s logistikom, sa svim što ste vidili, doživili?

– Ne morem biti više zadovoljan nek što sam trenutno zadovoljan. Veljek ću reći da jedino nisam zadovoljan s ulaskom u Ugarsku kad to je trajalo deset od dvanaest uri, što je po meni moglo puno brže, ali što je, tu je. To smo odradili, i nismo od ovoga htili odustati i zavolj ljudi ne s kimi sudjelujemo na ovom projektu. Ovde nas je malo, ali 200 ljudi sve skupa djeluje u tom da bi projekt uspio, i zavolj tih ljudi nismo smili odustati. Ovde pak gostodavatelji, imam ćut kot da bi se naticali, gdo će nas bolje primiti, a to se i večeras osjeća. Jedino što smo malo umorni, puno se putuje po suncu, malo se spava, to se odrazi i u ovom razgovoru. Iz Prisike su nam domačini, koordinatori ovoga puta Monika i Ištvan Nickl, oni su skroz s nami, čim smo ušli, još su s nami skupa čekali na granici, tako da se osjećamo kot doma. Znamo se dugo, prez njih ne bi se mogli ovako slobodno kretati. Mogli bi proći na neki glavni puti, ali ovako mi sad puno idemo i po nasipi i sporednim putem, što nam puno znači jel za konja jedan takov nasip je kot autocesta, ovde se friže ide.

Na vašoj listi za gradišćanske štacije je bilo navedeno i Petrovo Selo, a sad nam je jako žao da k nam još nećete dospiti. Medjutim, dobili smo obećanje da još ovoga ljeta budete došli na predstavlanje filma o ovom maratonu. Kad moremo na to računati?

– O tom je bilo razgovora, ali ja ne mogu s datumi sad najpr nešto reći, ne bi htio biti neozbiljan. Film će se napraviti, objavit će se i knjiga ka će obuhvatiti i ov maraton, kot i prijašnje, i vjerujem da će to biti do kraja ovoga ljeta. Onda ćemo svakako doći ...

Ruža Vinodola

Predsjednik Hrvatske samouprave XVI. okruga grada Budimpešte Antun Kričković već 13 godina njeguje prijateljske veze na polju kulture i turizma s gradom Novim Vinodolskim, stoga se nije čuditi što su spomenuti okrug i grad Novi Vinodolski potpisali i povelju o prijateljstvu i suradnji u čemu ne mala zasluga pripada upravo djelatnoj hrvatskoj zajednici koja živi u spomenutom okrugu.

Nedavno je na poziv gradonačelnika Novoga Vinodolskog Olega Butkovića i ravnatelja voda toga grada Igora Uremovića izaslanstvo gradskoga poglavarstva XVI. okruga boravilo na berbenom festivalu u Novome, održanom od 15 do 19. kolovoza. Izaslanstvo su činili gradonačelnik Péter Kovács, predsjednik Hrvatske samouprave Antun Kričković, dopredsjednica Hrvatske samouprave Marija Silčanov Kričković, dogradonačelnica Enikő Balogh te Viktor Kozma, enolog i ravnatelj vinarije.

Berbena priredba, pod nazivom Ruža Vinodola, tradicionalna je fešta u Novome, temeljena na prekrasnim narodnim običajima vezanima uz berbu grožđa. Tako je i

izaslanstvo iz Budimpešte moglo sudjelovati prekrasnim događanjima i imalo priliku obogatiti se novim saznanjima.

Dana 16. kolovoza sudjelovali su vinskoj večeri u Pavlomiru, u prekrasnoj okolici gdje su vinogradi bili osvjetljeni zubljamama (bakljama) i gdje su se mlade djevojke natjecali u gaženju grožđa. Dvanaest djevojaka u narodnoj nošnji pokazalo je sve faze berbe, a njihov učinak ocjenjivao je peteročlani ocjenjivački sud. Sve to uza specijalitete domaće kuhinje, glazbu i ples toga kraja. U Novome, u njegovu Starom gradu, 17. i 18. kolovoza priređen je drugi krug natjecanja. Ručno su se pripremali raznorazni proizvodi, izrađivale igračke, kuhala stara jela, organizirale prigodne radionice, folklorne priredbe, nastupali orkestri, zborovi. Svečanost u Novome svojevrsna je turistička atrakcija koja svojom slikovitošću privlači velik broj posjetitelja, ne samo iz grada nego i iz okolnih naselja. Napomenimo kako je spomenuto izaslanstvo imalo priliku uživati i u malom krstarenju, posjetili su, naime, otok Krk i grad Bašku.

Marija Silčanov Kričković

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti i Hrvatske samouprave budimpeštanskoga V. okruga, na čelu s predsjednicom Marijom Lukač, 27. rujna u Duna Paloti može se pogledati kazališna predstava, točnije monodrama *Na rubu pameti* nastala na tekst istoimenog romana Miroslava Krleža. Kazališnu predstavu *Na rubu pameti* obradio je, režirao i izvodi poznati hrvatski dramski umjetnik Dragan Despot, član Drame Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu.

Pozivnica

Misija grada Budimpešte
Susret Hrvata, 20. rujna 2007. (četvrtak)

Mjesto: Rimokatolička crkva sv. Josipa,
1082 Budimpešta, VIII. okrug,
Trg Mihályya Horvátha.

Program:

- Od 9⁰⁰ sati: Tisućugodišnje hrvatsko-mađarske povijesne veze, izložba
- 11⁰⁰ sati: prijam hrvatskih gostiju iz Zalske županije (Sumarton)
- Od 15⁰⁰ sati: podizanje sakramenta i krunica u crkvi
- Od 16⁰⁰ sati: kavana, razgovor. Voditelj razgovora: Jože Kuzma, srednjoškolski profesor
- Od 17⁴⁵ sati: nastup Hrvatskoga kulturno-umjetničkog društva „Luč“ i Društva „Tamburica“ Hrvatske osnovne škole i gimnazije ispred glavnog ulaza u crkvu. Umjetnički rukovoditelj, koreograf: Marija Silčanov Kričković.
- U 18⁰⁰ sati: svečana misa u predvođenju nadbiskupa zagrebačkog dr. Josipa Bozanića. Bit će nazočan i mađarski nadbiskup dr. Péter Erdő.
- U 19⁰⁰ sati: nakon blagoslova nastup Hrvatskoga kulturno-umjetničkog društva „Luč“. Izvest će koreografiju „Nebeski znak“ koja je sastavljena na temelju oratorijskog isječka Ansambla „Lado“. Umjetnički rukovoditelj, koreograf: Antun Kričković, zaslužni i vrsni umjetnik Republike Mađarske,

Organizatori programa:

Rimokatolički župni ured sv. Josipa u Józsefvárosu, župnik Bajzáth Ferenc, voditeljica Društva krunicara Marija Kuzma. Ostvarenje programa su poduprli: Hrvatska državna samouprava, sumartonska Mjesna samouprava, Hrvatska samouprava grada Budimpešte, Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đački dom u Budimpešti, Hrvatska manjinska samouprava XV. okruga.

Trenutak za pjesmu

Katarina Gubrinski Takač

... i o mislima ...

1.
Velika sreća:
misli su mi za čelom.
Al' imam usta ...
2.
Na samom rubu
između sna i jave,
rodi se pjesma.
3.
Vidim, misao
neće stati u pjesmu.
Napišem priču.

Hrvatske narodne nošnje u svijetu

Tradicijsko odijevanje Hrvata koji žive izvan granica Republike Hrvatske

U organizaciji Posudionice i radionice narodnih nošnji iz Zagreba, Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa iz Pečuha i Etnografskog odjela Muzeja Janus Pannonius, 6. rujna u Pečuhu otvorena je izložba naziva Hrvatske narodne nošnje u svijetu, tradicionalna nošnja Hrvata izvan granica Hrvatske. Izložba je ostvarena potporom Ravnateljstva muzeja Baranjske županije, Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, Hrvatske državne samouprave, Hrvatske samouprave grada Pečuha, Aranycipó d.o.o. i Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj. Nazočne su pozdravili dr. Júlia Fabényi, ravnateljica baranjskih muzeja, Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave i Vesna Njikoš Pečkaj, konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, a izložbu je biranim riječima otvorio Győző Szatyor, grafičar i drvorezac, predsjednik Prosvjetnog odbora Samouprave Baranjske županije. Svečanom ugodaju svojim nastupom pridonio je Ženski pjevački zbor Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa. Potom je nazočne kroz izložbu, koja je popraćena i prigodnim katalogom, proveo njezin autor Josip Forjna, ravnatelj zagrebačke Posudionice i radionice narodnih nošnji, koja je utemeljena davne 1948. godine, a bavi se prikupljanjem, posudbom, obnovom i scenskom primjenom narodnih nošnji. Njezina zbirka danas broji 20 tisuća predmeta, a u njoj su i nošnje Hrvata koji žive izvan matične domovine. Ova pečuška izložba zapravo je plod projekta Hrvatske narodne nošnje u svijetu koji sadrži i 11 svezaka, knjiga koje stručno obrađuju narodne nošnje Hrvata u svijetu, time i narodne nošnje Hrvata u Mađarskoj. Autorica jedne od tih svezaka jest i etnografkinja Ruža Begovac, kustosica Etnografskog odjela Muzeja Janus Pannonius. Ne male napore u predstavljanju i postavi pečuške izložbe učinila je upravo Ruža Begovac sa svojim suradnicima. Na izložbi uz izložke iz fundusa Posudionice i radionice narodnih nošnji imamo priliku vidjeti i predmete iz zalihe

Muzeja Janus Pannonius, Etnografskog muzeja u Zagrebu te iz privatnih zbirki. Sve hrvatske nošnje u svijetu prikazane su na izložbi bilo nošnja, bilo fotografija, bilo narodne nošnje. Ovaj je projekt ostvaren uz financijsku potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Ureda za kulturu, obrazovanje i šport grada Zagreba, Ravnateljstva županijskih muzeja Pečuha, Hrvatske državne samouprave i Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

Tradicijsko odijevanje nepresušno je blago koje pokazuje ljepotu i život naših predaka. Bogatstvo i osobitost tradicijskog odijevanja Hrvata još jednom potvrđuje i spomenuti projekt i pečuška izložba. Kako kazuje Josip Torjan, izložba potvrđuje kako su se nošnje Hrvata koji žive izvan granica matične domovine razvijale pod snažnim kulturnim utjecajem sredina u kojima Hrvati žive i susjednih naroda. Ali sačuvala su u sebi, što se ogleđa na njima, pripadnost hrvatskomu nacionalnom biću. Predstavljene su nošnje hrvatskih manjina u srednjoeuropskim zemljama Austriji, Mađarskoj, Slovačkoj, Češkoj, Italiji, te u istočnoj Europi: Rumunjskoj, Srbiji, Crnoj Gori, a jednako tako predstavljene su i nošnje Hrvata u Bosni i Hercegovini. Do sada izložba, koja je prvi put predstavljena 2002. godine u sklopu 36. međunarodne smotre folkloru u Zagrebu, gostovala je u Đakovu, Kutini, Čakovcu, Subotici, a sada i u Pečuhu.

Izložba je otvorena do 1. studenoga 2007., svakog tjedna od utorka do subote, između 11 i 15 sati.

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo ...

Obitelj Tomić iz Semartina (iz zbirke Posudionice i radionice narodnih nošnji iz Zagreba)

Predaja Putujuće Celjanske Marije

Štatu dospila iz Vorištana u Mjenovo

Zadnji vikend augustuša u Celju (Mariazell) još jednoč su skupadošli Gradišćanski Hrvati iz Slovačke, Austrije i Ugarske. Nisu samo pišaki dospili na ovo najveće vjersko spravišće Hrvatov nego mnogi su se uputili s autobusi, auti do Štajerske da budu 25. augustuša, subotu, nazoči u sedmi pri maši, a zatim na prošeciji sa svićami. Ovako smo vidili čuda ljudi iz Koljnofa, Narde, Kisega, Sambotela. Pri ophodu bilo je kih jezero ljudi ki su sa svojim malimi „svitiljkami“ nakinčili celjanske ulice i naglas molili, jačili po hrvatski Majki Božjoj Celjanskoj. Drugi dan, u sedmi je bila maša u katedrali pod celebriranjem židanskoga farnika Štefana Dumovića, pri koj su vjerniki molili za sve pokojne. Pri velikoj maši, početo od deset uri, biskup dr. Pavao Iby je prodikovao na nimškom jeziku, a peljač shodišća kanonik Tome Krojer je takaj pozdravio brojne hodočasnike u ovoj katedrali, ka ljetos svečuje 850. obljetnicu, i ku je poiskao projdući vikend i papa Benedikt XVI. Nediljno otpodne je zapravo na večernici došlo do završne ceremonije trodnevnoga shodišća u Celju s predajom štatue Putujuće Celjanske Marije. Pod peljanjem Koljnofca Geze Völgyija je oblikovao tamburaški sastav iz Mjenova djelomično i pozdravne riči Djurdjice Benčić (rodom iz Narde), u ime fare Mjenova. Polag toga i Vorištanci su jačkom i suzom zbogomdali kipu kopije Celjanske Marije ka od 1973. ljeta putuje od jedne fare do druge u gradišćanskohrvatski seli. Štatu 1992. ljeta je bila u Hrvatskom Židanu, 1997. ljeta u Koljnofu, a 2000. ljeta je boravila i u Petrovom Selu. I Mjenovo ju sad ima prvi put, kade ostaje sve do augustuša drugoga ljeta.

-Tiho-

Zaštitnik narodnih glazbalov u spomin-parku

Posvećenje štatue kralja Davida

Svirači iz Hrvatskoga Židana, Prisike i Petrovoga Sela su dali postaviti štatuu

Na svetak Snižne Marije, zagovornice onih ki su u pogibeli, ki se muču pod strašnim betegom, 5. augustuša, nedilju, kod kapele Peruške Marije je celebrirana dvojezična maša, ka je bila ujedno i zahvalnica taborašev Peruške Marije, ki su tajedan dan proveli uz bogati vjersko-zabavno-športski program u židanskom lugu. Mnoštvo ljudi je došlo iz okolišnih sel, prvenstveno roditelji dice, i mjesni vjerniki da bi nazočili ovom crikvenom obredu pod vedrim nebom. Prvi put je izvedena Peruška-litanija pod dirigiranjem kantorice Žužane Horvat, dokle su sudioniki ovoga tabora ne samo svirali i jačili nego i zahvalili organizatorom za tajedan puno doživljajev, iskustav. Na sredini maše došlo je do zvanarednoga akta, u kom je mjesni farnik Štefan Dumović posvetio 23. štatuu u ovom parku svecev, zaštitnika meštrijov ter zvanjev. Ovo ljeto park je zadobio spomenik sv. Barbare, zaštitnice domobrancev ter i kip sv. Lovrinca, branitelja

gostioničarov. Kako smo čuli, kralj David je branitelj narodnih glazbalov, a uza to je napisao i 150 psalмов. Ov kip su dali postaviti hrvatski svirači iz Prisike, Hrvatskoga Židana i Petrovoga Sela, na inicijativu tamburaškoga sastava Židanski bečari. Po riči židanskoga farnika, ima još mjesta na štatui, koji muzičari još kanu aldovati za spomenik, još se moru javiti. Na kraju ceremonije je Štefan Krizmanić, židanski načelnik, istaknuo da su u njegovoj mladosti Koljnof, Petrovo Selo, Hrvatski Židan i ostala hrvatska sela svenek bila složna, mladi su se poznavali medjusobno, a u današnje vrime ov tabor kod kapele Peruške Marije je još jedna mogućnost da se mladi ljudi iz hrvatskih i okolišnih sel svako ljeto bliže zajdu jedan drugomu. Ovo mjesto im more biti i ubuduće sigurno svetišće, kade imaju svenek ča iskati u prirodi, u blizini samoga Boga.

-Tiho-

Turneje KUD-ova i na zemaljskoj razini!

Oživjela kulturna djelatnost i u Lukovišću

Zahvaljujući Lénardu Traumu, koreografu i plesaču narodnih plesova, Tiboru Kedvesu, nastavniku u Starinu, i nastavnici Margiti Romolic Esze, u sprezi s mjesnim vodstvom kulturni život u Lukovišću bilježi snažan razvoj, što je za svaku pohvalu. Dobra volja i odaziv za pokretanje folklorne djelatnosti golem je, o čemu svjedoče i podaci o brojnosti ljubitelja folkloru, unatoč tomu da u podravskim hrvatskim naseljima naglo opada broj stanovništva. Prave inicijative, međutim, ima, ona

dobiva slobodan put za svoj daljnji razvoj i od uprave mjesne škole i od lukoviškog načelnika Józsefa Matyóka. Smatraju, naime, da dobre zamisli valja ostvariti uza sudjelovanje najboljih stručnjaka, kojima se otvaraju vrata, a koji i sami otvaraju nove vidike, te nude korisnu perspektivu.

Usporedno sa snažnim oživotvorenjem kulturne djelatnosti u naših Hrvata, i Podravina je oživjela. Na nedavnoj svečanosti u Brlobašu povodom predaje obnovljenog doma kulture okupili su se razni folklorni sastavi. Ondje sam uostalom doznao od nastavnika Lénarda Trauma da u lukoviškoj školi 60-ak djece pleše i pjeva hrvatske pjesme. Čak su, recimo, i svirači podijeljeni u dvije skupine: četvorica sviraju u većoj, a šestorica u mlađoj skupini, i ravnaju se prema podukama nastavnika Tibora Kedvesa, koji u Starinu također ima svoje svirače.

Simpatični Lénard Traum hrvatski je folklor zavolio još kao mladić u ansamblu Baranji, a sada je stiglo vrijeme da i sâm podučava najmlađe te je zavolio s njima ono što se u podravskome kraju stoljećima čuvalo i ušćuvalo, a to je pučki ples, ponajprije „drmeš“, „kolo“ i „križanje“. Poslije usvajanja ovih plesova, naravno, išlo se i dalje, naime, mladi nastavnik sa svojim pitomcima uvježbao je i dvije svoje koreografije „Lepi Ivo“ i „Máma megyek zab kaszálni“, što je svojevrtni bečarac, tipa makaroni, dok se drugi stih izvodi na hrvatskom, odnosno, u dvostihu ima prepletanja i hrvatskih i mađarskih rečeničnih konstrukcija.

Međutim, imajmo u vidu da svakom folklornom društvu mnogo znače nastupi, hrabrenje, odnosno pljesak publike, a, nedajbože, čak i neka nagrada, i slično. Tako naši školarci okružne škole u podravskom Lukovišću redovito nastupaju na priredbama

„Dani sela“, gdje se upravo one održavaju, te bili su u Starinu, Potonji i u Kapošvaru.

No u Lukovišću pod ravnanjem Margite Romolic Esze djeluje i skupina odraslih mještana koja gaji i njeguje hrvatsku tradiciju, a u susjednome Novom Selu uspješno rade i folkloraši sastava Vunenaš, ne govoreći o Korjenima u Martincima i odvajkada čuvenim tamburašima orkestra Podravka. Naravno, tu bi bio još i gajdaš Pavo Gadanji. Ma u kojoj prilici se našao čovjek slušajući ove izvođače, pomišlja i na to da bi valjalo, možda, da Hrvatska državna samouprava nakon duge stanke nastavi staru tradiciju, tj. organizira turneje folklornih skupina jer ne možemo gubiti iz vida da je Hrvatsko tako samo ako se na zemaljskoj razini i u tom smislu ujedini, udruži i druguje pa i međusobno upozna. Znači, samobitnosti svoga kraja na planu folkloru valja predstaviti i drugima. Da budem još jasniji. U svekolikom poletu izvođači narodnih melodija i plesova igraju, plešu, „tancaju“, odnosno pjevaju, „jače“ gotovo uvijek i vazda u svome kraju, što nije zanemarivo, međutim, nemaju mogućnosti za nastupe u drugoj nekoj regiji. Pretpostavljam da bi brojni aparat Hrvatske državne samouprave trebao imati i takve radne obveze. (Ovo kazujem dobrona-mjerno.)

Naravno, u ponudi raznih folklornih sastava, osim plesa i pjesme, trebalo bi pomišljati i oživotvoriti kratke skečeve, recitacije, pučke lirske stihove, neke čestitke – samo da podsjetim: ne jednom zgodom sam slušao božićnu čestitku ansambla Tanac koja uvijek izaziva smijeh i rado ju slušamo svi mi – jer valjamo osnažiti i hrvatsku riječ.

Pretpostavljam da bi naši intelektualci bili spremni ponuditi i takve tekstove.

Duro Franković

U Petrovom Selu

35. rođendan Dana mladine

Naticanja, okrugli stol, koncerti,
folklorno otpodne

Sve što mladi volu, to bi mogli reći, ovoga vikenda će koncentrirano biti nazoči u južnom dijelu Gradišća. 35. Dan mladine priređuje Hrvatski akademski klub iz Beča u suorganizaciji Hrvatskoga kulturnoga društva Gradišće u Petrovom Selu, od ovoga petka sve do nedilje. 14. septembra, u okviru dičjega otpodneva u Kulturnom domu čekaju organizatori ne samo mjesne školare, nek i sve hrvatske učenike okolišnih sel pri jednom naticanju. Ovo neće biti samo sastanak i šansa za mirenje hrvatskoga znanja, nek će se moći diozimatelji i zabavljati pri različiti igra. Od 19 uri isto tako u Domu kulture će doći do službenoga otvaranja ljetšnjega Dana mladine, čije je geslo „Most smo mi“. Goste će pozdraviti predsjednik HAK-a Štefan Emrich, mjesni načelnik Mikloš Kohut ter predsjednik HKD-a Gradišće, Robert Filipović. Protokolni uvod muzički oblikuju tamburaši Koprive iz Petrovoga Sela. Pod šatorom će prvi dan zasvirati Let3 iz Hrvatske, Veseli Borištofci iz Austrije ter petroviska Pinkica. Drugi dan, subotu gostodavatelji, Petrovišćani sve mlade goste pozivaju ne samo na objed nek i šalnoj igri ter i k okruglomu stolu na temu, ke vridnosti poštuju, nosu u sebi Gradišćanski Hrvati onkraj i okviraj granice. Ideja za diskusiju se je zapravo narodila iz medijskoga natezanja, zašto je bio nastup Marka Perkovića Thompsona nepoželjan na Danu mladine, dokle je glazba Let3 dobrodošla na ovoj priredbi. Raspravu o toj temi morete pratiti i na webstranici www.hrvati.hu. U 17 uri počinje fešta 35.jubileja ove priredbe i otvaranje foto-izložbe. Mjenovske lole su muzički dodatak na ovom programu. U 21 uri slijedi u šatoru koncert Miroslava Škora, nastupaju još Pax i Stara škola iz Austrije. Nedilja, 16.septembar će mladinu skupapozvati pri taborskoj maši u deset uri. Na crikvenom obredu jači mjesni ženski zbor Ljubičica. U 15 uri pri kulturnom programu će nastupiti uz domaće folkloraše, jačkare i tamburaše i Čunovski bečari. Za njimi će debitirati najnoviji petrovski bend, pod nazivom Pravi mix. To je mišavina iskusnih bivših i sadašnjih muzičarova, a njev reper-toar isto tako je šaren i po ritmu i po melodija pjesam.

Poštovani čitatelji,
preko internetskog
Radija Croatice
www.radio.croatia.hu
pratite Dan mladine u
Petrovom Selu. Slikom,
glazbom i riječju javlja-
ju se naši novinari s lica mjesta.
Budite s nama uživo.

U spomen

Marija Ostrogonac Kolar (1940. – 2007.)

Marija Ostrogonac Kolar rođena je 4. rujna 1940. godine u bačvanskom selu Gari, u seljačkoj obitelji. Osnovnu je školu pohađala u rodnome selu, a nakon završetka osnovnoškolskog obrazovanja pohađa školu za odgajateljice u Gyuli. Nakon uspješnog završetka škole, s diplomom odgajateljice u ruci, dobiva radno mjesto u malome baranjskom naselju Katolju, gdje žive šokački Hrvati. Marljivo radi kao odgajateljica, utemeljuje i Šokački klub, te se sa zanosnom uključuje u kulturni i narodnosni život sela Katolja. Bavi se mladim ljudima, okuplja ih i zajedno s njima na katoljsku pozornicu postavlja drame Antuna Karagića Zloba i Seoska lola. U Katolju upoznaje svoga supruga Ivu Kolara s kojim se vjenčala 1962. godine. On joj pomaže u njezinim nastojanjima i radu na polju očuvanja jezika i kulture Hrvata u Katolju. Marija Ostrogonac Kolar majka je dvoje djece, Mirka i Mire, te baka četvero unučadi. Tadašnji katoljski vrtić, gdje je bilo mnogo djece, bio je dvojezičan, pa su djeca učila na materinskom jeziku. U tome su ne male zasluge i Marije Ostrogonac Kolar, koja je jako voljela rad s dječicom i trudila se predati im znanje materinskoga jezika. Godine 1992. odlazi u mirovinu. Time nestaje i dvojezično podučavanje u katoljskom vrtiću. Umrla je naša Marija, kažu s tugom Katoljci. Dana 16. srpnja zazvonila su zvona i na katoljskoj crkvi posvećenoj svetoj Kati, pronijevši vijest da je nakon teške bolesti preminula Marija Ostrogonac Kolar koja je zadnjih desetak godina živjela u Pečuhu sa suprugom i svojom kćeri. Pokopana je na pečuškom groblju, a na njezin posljednji ispraćaj došli su i Katoljci, njeni učenici koji su se od nje oprostili bijelom ružom u rukama, zahvalivši joj još jednom na njezinu radu i čovječnosti.

Voljela je život, voljela je djecu, otišla je putem bez povratka. Ono što joj možemo još jednom, posljednji put, zaželjati jest: „Počivaj u miru, i laka ti bila zemlja”.

Guganka

Tabor o životu

Oni najviše znaju o zdravom načinu života

U šatoru je preusko

Učenici serdahelske osnovne škole nisu se dosađivali ni tijekom ljeta. Sedmi razred ljetovao je na moru, u Zadru, u okviru suradnje s tamošnjom visokom školom, a u samom Serdahelu održana su čak dva tabora za njih. Ekološki i čitalački tabor održan je od 9. do 15., a Tabor o životu od 21. do 24. kolovoza.

Tabor o životu zapravo je želio ponuditi nekoliko iskustava o načinu života: kako treba ulagati novac, zdravo se hraniti, pripremiti smještaj za spavanje, zapaliti vatru itd.

U Taboru su oblikovane družine po razredima, od četvrtog do osmog razreda, i svaku je vodila učiteljica.

Prvog su dana družine iskusile kako se može ulagati novac na burzi. Broker ih je obavijestio o tečaju burze i na taj način kupovali su dionice. U borbi za dionice trebalo je izvršiti i neke zadatke, trčkarati od učionice do učionice, pratiti vijesti, kao na pravoj burzi.

Nakon radnog dana slijedilo je postavljanje šatora pod borovima na školskom dvorištu. Bilo je mnogih koji još nikada nisu postavljali šator, pa je za njih to bio ozbiljan zadatak, no svakome je uspjelo. Spavati u šatoru bila je

prava pustolovina, doduše spavanja je bilo malo jer svatko je bio znatiželjan što se događa u drugom šatoru. Noću je došla i kiša, pa su se neki morali preseliti u gimnastičku dvoranu.

Drugi dan iskušana su djeca u vožnji bicikla do Letinje, preko Bečehela nazad. Učiteljice su pripremale razne igre na igralištu i tko je uspio prijeći preko svih penjalica, bio je nagrađen izvrsnim sladoledom. Uveče kraj logorske vatre pjevalo se i pekla se slanina.

Treći dan je bio posvećen zdravoj prehrani. Patronažna sestra Biserka Nemet pripremila se zanimljivim zadacima i priredila je kviz. Bilo je pitanja o sastojcima hrane, o potrebnim vitaminima, o štetnim učincima cigarete, alkohola i droge, o pravilnoj njezi tijela. Sudionici Tabora trebali su po školskom dvorištu pronalaziti postaje, gdje su ih čekale križaljke, rebusi, toto, situacijske igre. Gđa Nemet pripremila je ukusnu hranu djeci, paštetu i namaz s mnogo povrća, što su djeca kušala, no nisu se lako privikla njihovu okusu. Uspostavilo se da djeca dosta znaju o zdravom načinu života, no mnogi od njih ne paze na zdravu prehranu, odnosno na dovoljno gibanje. Svi sudionici kviza nagrađeni su poklonima za osobnu higijenu i prospektima.

Poslije podne nije bilo problema s razgibavanjem, u školu je stigao živi stolni nogomet i svatko je iskušao kako je biti lutka na nogometnom terenu. Nakon vrlo živahnih utakmica trebalo je rastaviti šatore jer sutradan svi su otputovali na izlet u Tapolcu, Hegyestű, Salföld, Szigliget i Zalaszántó.

Beta

Još čujemo zadarske morske orgulje

Već nekoliko godina zadarska Pedagoška visoka škola surađuje s našom osnovnom školom. Na jesen nas posjećuju studenti kako bi hospitalirali na nastavnim satima i upoznali narodnosnu školu u Mađarskoj. Naše gostoprinstvo uzvrate tako da svake godine preko ljeta 20 učenika ima mogućnost ljetovati tjedan dana u Zadru.

Uobičajilo se da putuje sedmi razred. Istina, s roditeljima sam više puta bio u Zadru, ali sam mislio da će sa suučenicima to biti poseban doživljaj. Tako sam i ja bio među onima koji su 1. kolovoza sjeli na autobus i zaputili se prema Jadranu. Put je bio dug, jer se na autocesti dogodila prometna nesreća. Baš sam i pomislio: nije uvijek važna jurnjava, to je bolje vježbati na računalu. Bili smo smješteni u studentskom domu i tako smo uspjeti zaviriti u život studenata.

Nakon kratkog odmora krenuli smo u šetnju u grad. Svakoga je privlačila obala, sinje more (kako se pjeva i u hrvatskoj himni) s valovima, koji su malo i istuširali naše učiteljice. Nakon šetnje na tržnici, pogledali smo i znamenitost grada Zadra, među inim i crkvu sv. Donata.

Konačno, drugi dan, iskušali smo plažu i kupanje. More je bilo dosta hladno zbog vjetrova, ali nismo htjeli odustati od kupanja ni kada su nam usne bile posve ljubičaste, jer lako se moglo plivati zbog slane vode. Kada smo već drhtali, krenuli smo graditi branu na plaži. Navečer smo otišli poslušati morske

orgulje. Nježni valovi mora s nekim čudotvornim zvukom su svirali na glazbalu, a usput mogli smo se diviti i zalasku sunca.

Naša razmišljanja ometale su djevojke svojim vrištanjem. Kada je val na obalu izbacio raka, one su mislile da je golem pauk.

Treći dan prije podne također smo se kupali i prošetali na marini kako bismo pogledali brodove kada kreću na Kornate, jer smo za sljedeći dan planirali izlet u Nacionalni park.

Tamo smo primijetili da će baš tih dana koncert imati Oliver Dragojević, i odlučili smo otići. Bili smo sretni što smo ga mogli vidjeti uživo.

Pred izlet na Kornate trebalo je rano ustati, ja sam jedva uspio jer neki stanari doma uvečer su tulumarili i nije se moglo od njih spavati. Nakon doručka odmah smo otišli u marinu. Brod je imao dvjesto mjesta, ali meni se nije činilo tako velikim. Mi smo sjedili na najvišem katu, odakle je bio prekrasan vidik. Obišli smo puste kornatske otoke i na jednome mjestu smo se i okupali. Mnogi su vidjeli u vodi morskog ježa i zvijezdu, to znači da je tamo jako čista voda. Na brodu dobili smo i objed. U početku svatko je tražio ribu, ali kada su vidjeli kakva je, svi su prešli na svinjetinu, ipak smo mi kontinentalci.

Dobili smo vijest da još jedan dan možemo ostati. Pretposljednji dan smo podarili razrednicu jer smo joj željeli zahvaliti što nas je otpratila na prekrasno ljetovanje.

I posljednji dan bio je pun sadržaja. Putujući doma, posjetili smo lagunu u Zatonu, gdje smo se i kupali, igrali odbojku u vodi, vukli konopac i sakupljali rakove.

Još smo uvijek pod lijepim dojmovima i na satu hrvatskoga jezika možemo pričati o ljepotama naše matične domovine.

Stjepan Turul

učenik 8. razreda iz Serdahela

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovac
iz Ficehaza

HOŠIG-ovi maturanti u Dubrovniku

Potkraj kolovoza maturanti budimpeštanske hrvatske škole boravili su u Dubrovniku. Tradicija je to koja traje već nekoliko godina. Naime, HOŠIG-ov aktualni 12. razred provodi kraj ljeta, pred sam početak školske godine, sa svojim razrednicima na maturalnom putovanju u Dubrovniku i njegovoj okolici. Tako su ove godine sa svojim učenicima u Dubrovniku boravile profesorice Anica Petreš-Németh, Marija Silčanov Kričković i Jelica Pašić-Drajko. Uz razgledavanje Grada prepunog povijesnih i kulturnih spomenika, naši su učenici posjetili i dubrovačke muzeje, a našli vremena i za kupanje u toplome moru. Učenici su bili smješteni u Učeničkom domu na Pilama zahvaljujući suradnji HOŠIG-a sa spomenutim domom i njegovom ravnateljicom Maricom Pendo.

PREŽIVIO JE!

– Tata mi je rekao da je kao novorođenče bio samo kilogram i pol težak – govori mali Ivan svom prijatelju koji je nedavno dobio sekicu.

– Da, prije su mnoga mala djeca odmah, kao anđelčići, odlazila u nebo, kaže moja mama, zato što nije bilo inkubatora ... Da je rođen u današnje vrijeme, kao moja sekica, sigurno bi lako ostao na životu – dometnu zburjeni Perica.

DOGOVOR

– Prijatelju, hoćeš li danas objedovati sa mnom?

– Vrlo rado!

– Dobro, onda reci svojoj supruzi da sam i ja danas s vama na objedu ...

Pred ulazom u grad Zadar

Na plaži

Na startu

Srijedu, 22. augusta, ujutro na kiseškoj granici, pod peljanjem Štefana Dumovića, u skupnoj sudbini donedavnim predsjednikom HDS-a dr. Mijom Karagićem, ministarskim savjetnikom Martinom Išpanovićem ter i predsjednikom kiseške Hrvatske manjinske samouprave Šandorom Petkovićem sa još 60 ljudi postajem i ja „homo viator“ (čovik na putu). Kako kasnije ispade, ova grupa je najbrojnija med svimi hodočasnikima ljetos u Celju. Oni ki su jur većputi bili na ovom hodočašću, objamu se, sa smihom na licu pozdravljaju jedno drugoga, a meni u slalomu letu misli, dokle pokamo kofere, taške, torbe u gustoj godini, u auto Štefana Eckera. Prik hatara, u Ratištofu još mi skoči u glavu, 3-4 kipice ću napraviti, pak biž' najzad! Još pobijedim sama sebe (to se je zgodalo u naredni dani još većputi!) i red pišačev polako krene. Mladi Undanci, od mene još 20 ljet starije žene, školska dica od 10 ljet, jedinstvena grupa, ako u drugom i ne, glede cilja. Anton Kolić, stari poznanik Hrvatov u Kisegu, na naš pozdrav naredi da kad zajdemo u selo Ratištof, crikveni zvoni nam

Hrvatsko shodišće od Kisega do Celja

Četire dane, prik 160 km do Blažene Divice Marije

Dovidob nisam razumila one ki su se redovno, svako ljetu ganuli pišice u Celje, na hrvatsko shodišće. Nisam razumila zašto je tribi donesti tako veliki aldov, prik muke, boli i straha, što je u tom privlačljivo?! Suprot povidajkov o doživljaji, meni je sve to izgledalo nekako i preveć fanatički. Sve donidob, dokle nisam prošla pogledati u sambotelski Muzej Savaria izložbu „Malo i Veliko Celje“. Direktor muzeja dr. Šandor Horvat, ki je i sam nekoliko put napravio ovo shodišće, toliko detaljno i stručno me uputio u srž te izložbe da me je zapravo onde ulovila ćut, što bi bilo kad bi me augustuš našao med onimi hodočasnikima ki i ljetos štartaju u Štajersko. U toj namjeri pak me je nek potvrdilo bistvanje židanskoga farnika Štefana Dumovića, rekši, lani je bila i televizija ... Kad sam se odlučila na put, poslušala sam bezbroj tanačov, što sve moram odnesti, kako se neka pripravim, kakove cukole neka nosim, kako je tribi nogu obraniti suprot boli ... I tako je naglo, ali i teško čekano, došao dan.

se poklonu. Godina nam smoči lice, noge, bakanče, pod ogrtačem je omarno, ali ovde svaku peršonu isti poticaj mobilizira, a to se zove Celje. U lugu, pred crikvom (gdo bi mogao zapametiti prvi put sva imena sel) molimo i jačimo kol osmi. Čislo stalno je pri ruki, kot i marijanske molitve i jačke u gutu, i vjerujete li ili ne, tako nekako i marširanje laglje ide. Jedna ura, četiri kilometari. Med brižići pri jednom lugu nas čeka teta Ipković ka je udana u Austriji, rutinirani pišači su rekli da svako ljetu vik tako. Iz nje košare najprdojdu slatki falati, kava, vino i žgano, ko bojsek i moć obnavlja. Stane godina, krajina se kupa u ofrišćanom zelenilu, nij moguće nek onako projti kraj nje. Medjusobni razgovori polakšaju, i oslobodu tijelo od monotonije korakov. U malom gradskom restoranu, na naše najveće presenećenje konobarica nas pozdravi po ugarski, a kava je kot turbo-tekućina za ostatak dana i puta. Pri zbogomdavanju izajde šefica i prosi nas da i za nje molimo, kot što će i oni za nas. Zanimljivo je i nadalje da nam ljudi furd mašu na putu, iz aute šipaju, celjanske putnike u Austriji

svagdir okružuje ljubav. Kad iz luga na asfalt zajdemo, nevjerovatno, sunce visi nad nami. Odzdola, prik doline čeka nas hižica, još jedna poznata štacija jednim, iz prošlosti. Stara teta sa svojim sinom, pogledom miluje nas, došljake. Čas za počivanje ... Za dar nam nukaju pivo i hlad. Za hvalu i zbogom se proširi jačka. Ovdud jur ni tako daleko Krumbach, kade se prvu noć smjestimo. Fara sa susjednom zgradom izgleda kot iz povidajke, hižica iz medenoga kolača – na to me upozori i Šandor Petković. Večernja maša u crikvi okuplja znova vjernike. Tuširanje ove dane postaje nešto jako poželjno, rijetka radost ne samo trudnim nogam nek i cijelomu tijelu. Večernje ure su po običaju i vrime vraćenja, istraživanja, kako nam noge izgledaju: s alergijom, žulji i mehuri. Garantirano nij jur med nami nijednoga ki ne bi imao na sebi kakov znak silnoga napora. Drugo jutro nas gusta škurina pokriva i zavolj oblakov. Na se zamemo put, još jednoč u godini. Lug, asfalt, ovi se minjaju u našem ovdašnjem žitku. Pri Aspangu ceste obnavljaju. Nam i to ne pači, nepokolebljivo nastavimo put, sve bliže k cilju. Iako gospodin Dumović prvi dan velu da je drugi dan laglje, na ovoj izjavi imam što meditirati kad se penjemo gori na brig Ramswirt (to je jedan od najtežih dilov ovoga shodišća). Marici Žimićevoj iz Petrovoga Sela se moram diviti, dokle ja koncentriram kamo stanem, otkud si nek energiju zamem, ona govori, povida, ne stane ni na minutu. Odzgora nas počivak čeka. U restoranu suprot jakoga vjetra se okripimo. Vrime ide, a Gloggnitz je još daleko. Nij dost da je daleko, nek kad zajdemo u varoš,

Kiseški hodočasnikima pred celjanskom katedralom

Molitva pri marijanskoj kapelici

Jutka Popović i nje kći Julijana iz Čeprega skupa su dospile u cilj

čudami mislimo da smo pri zadnjoj rezervi energije i volje, i onda nek skoro na kraju grada najdemo crikvu. Božji dom visoko nad nami leži, po štiga gorigledati i to je bolno, ne onda još gori proći. Zajedničkom mašom i skromnimi razgovori dajemo zbogom i ovom (preteškome) danu. Treći dan se začme s mašom, ka je celebrirana na spomin Nikole Pančića, nogometaša, olimpijskoga reprezentativca, koga toga dana zakapaju. Pred odlaskom još svi ukupno gratuliramo slavjenikom ki ovde svečuju rođendan ali god, i povorka se gane. Ovput zajdemo do najlipšega prirodnoga djela, do Vražje doline. Prik mosta, visine, shranjenih stazov nesigurni su i koraki, suvišni su pretirani pokreti. Da malo zabimo i potiramo nezgode ovoga puta, spustimo se u talijansku spiku sa čepreškim privatnikom Tonijem. Ne bi bila mislila da med štajerskimi brigi po talijanski budemo mlatili. Iz Vražje doline zajdemo k osvježujućemu zviranjku. Vruće je ... Noge u vodu! Još malo pišice, ravno i livo, pak konačno se spustimo u Nasswald. Tajnovito malo selo s ovčicama pod brigom, sa starimi hižami. Na sredini sela crikva, ovo mjesto nekako jače zgrabi srce sa svojom idilom. Stari ognjogasni dom nam daje krov, toplinu i

Koljnofci su si dali načinjati i celjansku majicu ter kapu

Dio vjernikov u Vražjoj dolini

mjesto za treću noć. Ov večer sigurno dobro hodi i šef mjesnoga restorana, kad čudami pri njemu večeramo, a on ponuka nam mogućnost za tuširanje. Cijenimo i, naravno, rado ishasnujemo velikodušnu ponudu. Gor ni za vjerovati da svitanje u Nasswaldu nas vabi na zadnji dan pišačenja. Korak za korakom sve je svitlije kad jur u lozi koracamo. Pred stijenom, dužičkom od već kilometrov, Undanac me plaši, teško ću ov marš izdurati. Ganemo se, nek bude, što bude! Većimi, s vračtvom suprot boli i s pilom za energiju u ruki. Ne brojimo već korake ... Razum diktira hod po nutarnjoj automatiki. Ov boj svaki sam, u sebi mora najprlje dobiti. I ovde je „stijena za plakanje“. Je, gdo se sruši na koljena, zaplače se, ne more dalje. Smanjiti tempo, urediti misli i luft u pluća, tajna je to svega! Ovo je staza spomin-tablic, dugovanj, pločov za hvalodavanje, što su sve smjestili hodočasnici. Za kratkim dilom luga u dolini se strefimo s Koljnofci. Med njimi je i ovput Mate Firtl, parlamentarni zastupnik, Ivan Gugan iz pečuške televizije, svirači iz dotičnoga sela i druga poznata lica. Duboki zdih pak hajde dalje, naravno, odvud već vliću noge ter ništ nij daleko. No, nij preveć avanturistično u lozi se ure dugo bundrati,

zatim pak na asfaltu capetati, sve do zadnje stanke, štacije pred samim gradom Celja. Motori i mašini s takovom brzinom letu polig nas da bi ovde znamda svaki lako volju dobio da si minja poziciju. Most zdihov, semafori, turanjske kapice celjanske katedrale i konačno uz put, bijela tabla Mariazell. To su vali emocije: napravili smo put, sve je pozabljeno, pred nami stoji ono zavolj česa smo se ofrovali, borili se dane dugo. Jačka se pojača pred bazilikom ... Pri marijanskom oltaru našu grupu po nimški pozdravlja superior Karl Schauer i prikdaje spominbatiku Šandoru Petkoviću za njegovo 30. shodišće. Ovi su trenutki zapravo vrhunac četverodnevna pišačenja: spravišće Blažene Divice Marije s grišniki, vjerniki, s običnimi ljudji od riči zahvale na zubi. A na ovom shodišću – kako se to i u pjesmi veli – u vlašćem ritmu hodajući, našli smo sebe, upotpunili se, dospili smo do cilja. Jer „gdo hodočasti, ta je na putu, gdo hodočasti, na dobrom putu je!“

-Timea Horvat-

**GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE
HRVATSKE
PEČUH**

Ifjúság útja 11.

Tel: (36 72) 210 840

Fax: (36 72) 210 575

7624 Pécs, Hungary

Klasa: 013-03-01/07-01

Ur. broj: 521-HUN-02/01-07-01

Pečuh, 2. srpnja 2007.

Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu na temelju članka 17, stavak 2 Zakona o popisima birača (Narodne novine 19/07) daje

**OBJAVU O PRETHODNOJ
REGISTRACIJI BIRAČA**

Pozivaju se birači bez prebivališta u Republici Hrvatskoj i birači s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, a trajnije borave u inozemstvu, da izvrše registraciju za glasovanje u inozemstvu.

Prethodnu registraciju birača za glasovanje u inozemstvu mogu obaviti u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu na čijem konzularnom području imaju prebivalište ili boravište u inozemstvu najkasnije 14 dana prije dana određenog za održavanje izbora. U istom roku birači mogu odustati ili promijeniti prethodnu registraciju.

Zahtjev za prethodnu registraciju podnosi se Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu, i to svakim radnim danom, osim petka, od 10 do 12 sati.

Za prethodnu registraciju potrebno je predočiti važeću hrvatsku putovnicu, hrvatsku osobnu iskaznicu te domovnicu ili rješenje o stjecanju hrvatskog državljanstva. Birači bez prebivališta u Republici Hrvatskoj, koji će se na dan izbora zateći u Republici Hrvatskoj, trebaju se prethodno registrirati pri nadležnom tijelu u Republici Hrvatskoj koje vodi popis birača prema mjestu njihova boravka u Republici Hrvatskoj, ali tek nakon raspisivanja izbora.

Istodobno Vas obavještavamo da pregled popisa birača možete izvršiti i putem web-stranice Središnjega državnog ureda za upravu www.uprava.hr, a Središnje evidencije popisa birača i birača upisanih u popis birača Grada Zagreba putem www.zagreb.hr.

Za Generalni konzulat
Republike Hrvatske Pečuh
Vesna Njikoš Pečkaj
konzul gerant

Blanka Vlašić svjetska prvakinja

Blanka Vlašić:
Zagreb je bio i ostao moj najdraži miting

Preskočivši 205 centimetara, hrvatska atletičarka Blanka Vlašić 2. rujna u japanskoj Osaki osvojila je zlatnu medalju u skoku u vis, prvu hrvatsku zlatnu medalju ikada osvojenu na svjetskim prvenstvima u atletici. Nakon Pariza i Rima, prošloga tjedna pobijedila je i na mitingu Zlatne lige u Zürichu. Svjetska prvakinja samo je još jednom potvrdila da je najbolja ove godine budući da je na 14 atletskih natjecanja čak 13

puta pobijedila. U Zürichu je preskočila 204 centimetra i šesti put napala visinu svjetskog rekorda od 210 centimetara, ali nije uspjela. Barem zasada, jer čini se samo je pitanje vremena kada će pasti 20 godina stari rekord bugarske atletičarke Kostadinove od 209 centimetara. Do kraja sezone Blanka Vlašić nastupit će na petom mitingu Zlatne lige u Bruxellesu 14. rujna, a zatim još na mitinzima u Berlinu i Stuttgartu.

Hrvatska nogometna reprezentacija korak bliže Europskom prvenstvu 2008

Hrvatska nogometna reprezentacija ostvarila je u subotu, 8. rujna, u Zagrebu i šestu pobjedu u kvalifikacijama za EP 2008, koje će se održati u Austriji i Švicarskoj. Čudesnim zgodicima Eduarda Da Silve u 38. i 46. minuti (produžetku prvog poluvremena) savladala je reprezentaciju Estonije s 2 : 0. Na početku susreta Darijo Srna nije iskoristio jedanaesterac, a prvo poluvrijeme obilježili su velemajstorski potezi Da Silve i Luke

Modrića. U drugom poluvremenu izabranici Slavena Bilića ostali su dužni gledateljima, a ovacijama je popraćen prvi nastup mladog Ivana Rakitića koji je ušao u igru 61. minuti. Hrvatska je zadržala prvo mjesto u kvalifikacijskoj skupini E, a vjerojatno će ga sačuvati i nakon susreta s Andorom koji se igra u srijedu, 12. rujna. U ostalim susretima te skupine Engleska je pobijedila Izrael, a Rusija Makedoniju s 3 : 0.

Mirko Novosel u košarkaškoj Kući slavnih

Proslavljeni hrvatski trener Mirko Novosel 8. rujna i službeno je postao članom košarkaške Kuće slavnih u američkome Springfieldu.

Novosel je tako postao treći Hrvat, nakon Krešimira

Čosića (1996.) i Dražena Petrovića (2002.) koji je dobio tu najprestižniju nagradu. Najtrofejniji hrvatski košarkaški trener vodio je samo dva kluba: Cibonu i Napulj, a četiri

reprezentacije: Jugoslaviju, Hrvatsku, Belgiju i momčad Europe. S Cionom je bio tri puta prvak Jugoslavije, sedam puta osvajač Kupa Jugoslavije, dva puta pobjednik europskoga Kupa kupova, a 1985. i Kupa prvaka Europe. Iste godine proglašen je i najboljim europskim košarkaškim trenerom. S reprezentacijom je osvojio zlatnu medalju na Olimpijskim igrama u Moskvi 1985. godine, srebrnu u Montrealu 1976. i brončanu u Los Angelesu 1984., čime je ušao među četiri trenera na svijetu sa tri ili više olimpijskih medalja. Bio je u konkurenciji za ulazak u košarkašku Kuću slavnih 2000. godine, a ušao je u nju prošlog petka.

S. B.